

УДК 338.432:316.32

Смоленюк Р.П.,
к.е.н., доцент, ректор
ПВНЗ Хмельницький економічний університет

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ І ВИКОРИСТАННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

Постановка проблеми. Сучасний стан економічного розвитку України на засадах ринкових відносин зумовлює необхідність глибшого дослідження проблем фінансів суб'єктів підприємницької діяльності, зокрема, формування і використання фінансового ресурсів як основи для забезпечення господарської діяльності. Нестача фінансових ресурсів не дає змоги підприємствам здійснювати інвестиційну діяльність у тих обсягах, які відповідали б реальним потребам економічного розвитку, що в остаточному підсумку негативно позначається на можливостях їхнього розширеного відтворення, забезпечення конкурентоздатності на товарних і фінансових ринках.

Як основа забезпечення підприємницької діяльності, фінансові ресурси концентрують інтереси суб'єктів господарювання реального і фінансового секторів економіки. Сьогодні проблеми формування і використання фінансових ресурсів особливо важливі і актуальні для України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Об'єктивна необхідність здійснення постійного процесу відтворення виробництва в умовах всесвітньої глобалізації економіки є спонукальною основою для відповідного забезпечення його фінансовими ресурсами в необхідних обсягах. Це знайшло відображення в працях багатьох закордонних учених, у т.ч. Р. Брейлі, Є. Бріггема, Н. Брука, С. Брю, Д. Гарднера, А. Гропеллі, Б. Коласса, Р. Конвея, С. Майерса, К. Макконнелла, Є. Ніхбахта, Р. Оуена, С. Фішера, Р. Холта, В. Хорна, У. Шарпа й інших.

Значний внесок у розв'язання проблем фінансового забезпечення розвитку підприємств зробили українські вчені В.Л. Андрущенко, О.І. Барановський, Л.К. Безчасний, М.Д. Білик, І.О. Бланк, О.Д. Василик, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, В.І. Грушко, А.І. Даниленко, М.Я. Дем'яненко, Б.Є. Кваснюк, В.І. Кравченко, І.О. Лютий, М.Й. Малік, А.М. Мороз, Л.І. Нейкова, А.А. Пересада, А.І. Пилипченко, В.М. Федосов, Д.М. Черваньов, С.І. Юрій і багато інших, а також російські економісти І.Т. Балабанов, В.В. Ковальов, А.М. Ковальова, О.Б. Крутик, Д.С. Моляков, Г.Б. Поляк та інші.

Аналіз результатів наукових досліджень засвідчує, що у вітчизняній науці теоретичні й методичні аспекти поставленої проблеми залишаються ще недостатньо дослідженими. Виникає об'єктивна необхідність подальшого вивчення теоретичних засад та практики формування і використання фінансових ресурсів, їх впливу на забезпечення господарської діяльності, темпи і пропорції відтворення у реальному секторі економіки. Це вимагає розробки наукових пропозицій з ефективного формування і використання фінансових ресурсів.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення і розвиток теорії фінансових ресурсів та розробка пропозицій щодо управління фінансовими ресурсами, оптимізації їх структури і напрямів формування та використання в умовах сучасної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Об'єктом управління процесом формування і використання фінансових ресурсів виступає сукупність умов, до яких можна віднести: визначення потреби і пошук джерел коштів для формування фінансових ресурсів; оцінку вартості джерел коштів і можливості їх залучення; механізм формування власних фінансових ресурсів і позикових джерел коштів; обґрунтування оптимальної структури фінансових ресурсів; використання власних і позикових коштів для фінансування виробництва.

Аналіз наведених визначень свідчить, що у вітчизняній науці досі не сформувалася єдина точка зору щодо поняття "структура фінансових ресурсів".

На основі аналізу різних точок зору щодо розуміння структури капіталу, можна дати таке визначення: «Структура фінансових ресурсів підприємства – це питома вага складових їх елементів у загальній сумі джерел коштів, що використовуються для здійснення фінансування господарської діяльності».

Серед економістів немає єдності щодо проблеми оптимізації структури капіталу. На думку А.А. Пересади, оптимізація структури – це вибір найвигідніших співвідношень внутрішніх і зовнішніх (залучених і позикових) джерел на кожному етапі життєвого циклу проекту [1, с. 137].

І.А. Бланк дає таке визначення оптимальної структури: це "...таке співвідношення використовуваних власних і позикових коштів за якого забезпечується найефективніша пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість" [2, с. 443.].

Оптимізація структури фінансових ресурсів залежить не тільки від джерел фінансування, а й від методів інвестування. На думку окремих дослідників (Д.М. Черваньова, Л.І. Нейкової) усі суб'єкти господарювання не залежно від форми власності в процесі формування грошового капіталу можуть використовувати різні фінансові методи, що істотно впливає на його структуру [3, с. 227].

Є.Ф. Жуков вважає, що становлення системи самофінансування підприємств усіх форм власності, передбачає збільшення частки власних джерел (прибутку й амортизації) у фінансуванні інвестиційних програм підприємств. При цьому власні нагромадження інвестора доповнюються кредитними джерелами, а також такими фінансовими джерелами як емісія цінних паперів, насамперед, акцій і облігацій [4, с. 62].

На сучасному етапі розвитку національної економіки України підприємницькі структури для формування фінансових ресурсів використовують усі доступні методи. Найчастіше застосовується комбінований метод фінансування господарської діяльності, що охоплює як самофінансування, так і інші методи формування капіталу [5].

Вітчизняні підприємства не мають достатнього обсягу власних джерел коштів, а позикові джерела фінансування дуже дорогі і одержати їх на тривалий термін – досить складна проблема для більшості суб'єктів господарювання незалежно від форми власності і галузевої приналежності.

Науковий аналіз проблеми дав змогу сформулювати такі базові принципи оптимізації структури фінансових ресурсів:

- вибір джерел коштів повинен здійснюватися з урахуванням їх економічної доцільності, так і реальної доступності для конкретного суб'єкта господарювання;
- за інших рівних умов перевага повинна віддаватися внутрішнім джерелам коштів у формі нерозподіленого прибутку й амортизаційних відрахувань;
- залучення різних власних зовнішніх і внутрішніх джерел фінансування має сприяти, у кінцевому підсумку, максимізації рівня рентабельності фінансового капіталу;
- використання значних обсягів позикових джерел коштів доцільно в умовах значної частки оборотного капіталу і високої швидкості його обігу;
- зовнішнє власне фінансування доцільне при значних розмірах інвестування в основний капітал.

Важливим джерелом формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств і відродження галузі залишається кредитна та інвестиційна діяльність. Станом на 2010 рік в Україні 1848 підприємств агропромислового комплексу залучили кредитних коштів в обсязі понад 6,8 млрд. грн., що на 33,0 % більше, ніж на відповідну дату минулого року. Із залучених коштів, короткострокових кредитів - понад 4,8 млрд. грн., середньострокових - понад 849,0 млн. грн., а довгострокових - понад 1,1 млрд. гривень [6].

Відсоткові ставки, за якими сьогодні сплачуються кредити, залишаються досить високими і складають 24-27% річних, не зважаючи на зниження облікової ставки Національного банку до 7,75 %. Нині питання пролонгації кредитних договорів є також актуальними для аграріїв. Станом на 2010 рік пролонговано кредити для 277 підприємств на загальну суму 732,0 млн. гривень.

За статистичними даними Національного банку, станом на 01.01.2011 року загальна сума заборгованості за кредитами, наданими підприємствам агропромислового комплексу становить 54,8 млрд. гривень, що складає 11,2 % від загального обсягу кредитів, наданих в економіку країни, з них обсяг кредитів, залучених у сільське господарство складає 26,9 млрд. гривень.

Соціально-економічні та політичні фактори, що впливають на сільське господарство України зумовлюють:

– хронічну техніко-технологічну відсталість сільського господарства в порівнянні з рівнем її в національній економіці, що породжує постійну потребу в значних інвестиційних ресурсах, в т.ч. і кредитах;

– надмірний моральний і фізичний знос засобів виробництва, що визиває потребу в значних довгострокових інвестиціях;

– диспаритет цін та нееквівалентність міжгалузевого обміну, що призводить до зниження обсягу виручки і втрати доходів галузі [6, с. 27 - 28].

Зазначені особливості галузі сільського господарства призводять до здійснення фінансування виробничої діяльності підприємств переважно повністю за рахунок коштів власних джерел, що нерівномірно і в недостатньому обсязі створюються відносно до потреб. Відсутність же у сільськогосподарських підприємств ліквідної кредиторської застави та висока ризиковість виробництва (внаслідок залежності його від примх природно-кліматичних умов) зумовлюють непривабливість галузі для кредиторів.

В результаті цього обсяг банківського кредитування сільського господарства незначний в порівнянні із кредитами в економіку держави загалом (табл. 1).

Наведені дані свідчать про істотне відставання кредитного забезпечення сільського господарства від загальнонаціонального рівня. За аналізований період відношення суми кредитів до створеного в країні ВВП постійно зростало.

Таблиця 1

Динаміка банківського кредитування сільського господарства України

Показник	Рік						
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Внутрішній валовий продукт, млн./грн	170070	441452	720731	948056	914720	914720	1101238
в т. ч. в сільському господарстві	23441	40542	41006	47417	65148	65517	87321
Кредити в економіку всього, млн. / грн	19574	143418	245226	426863	734022	723295	890675
в т. ч. в сільському господарстві	2090	10400	12815	14611	20053	5800	12004
Відношення суми кредитів до створеного ВВП:							
в національній економіці, %	11,51	32,49	45,07	59,23	77,42	79,07	87,9
в сільському господарстві,	8,91	25,65	31,25	30,81	30,78	8,85	9,09

Джерело: Статистичний щорічник України за 2010р. - с. 30,66

Світовий досвід показує, що стабільний розвиток сільського господарства потребує створення в країні ефективної системи фінансово-кредитного протекціонізму цієї життєво необхідної галузі. Так, у розвинутих країнах обсяги державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників коливаються в мажах 30 - 40 %, а в окремих (зокрема Японії, Швейцарії) доходять до 70% вартості виробленої продукції.

Пільгове кредитування аграрних товаровиробників зумовило розширення банківського кредитування та зрушення структури кредитів у бік середньо- та довгострокового кредитування (табл. 2).

Таблиця 2

Стан пільгового кредитування аграрних товаровиробників України

Показник	Рік						
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Обсяг наданих кредитів млн. грн.	2090	10400	12815	14611	20053	5800	127004
В т. ч. – короткострокові	1900	6656	8069	9789	10293	4980	8524
- середньо-і довгострокові	190	3744	4746	4822	6539	271	1987
- довгострокові	-	-	-	-	-	549	1493
Отримано пільгових кредитів, млн.	818	7647	7046	7755	15131	3242	3774
грн. в т. ч. – короткострокові	818	4835	3203	5505	9008	2310	3225
- середньо і довгострокові	-	2812	3843	2250	3722	225	440
- довгострокові	-	-	-	-	2401	707	109
Передбачено бюджетом на компенсацію відсоткової ставки, млн. грн.	50	416	320	658	1347	1100	1200
Компенсовано з бюджету, млн. грн.	50	416	320	551	1022	383	435
в т.ч. на 100 грн. пільгових кредитів,	6	8,6	3,3	4,7	4,8	2,5	3,6

Джерело: [8].

В 2010 році держпідтримка за програмами розвитку сільського господарства через Мінагрополітики значно зменшилась порівняно з 2009 роком (табл. 3).

Спад фінансування відповідних програм спричинений браком коштів в бюджеті, проте економія на підтримці даної галузі в умовах зростання світових цін на продукти харчування і назрівання продовольчої кризи є невинуватим заходом [8].

Кредитні ресурси в 2011 році залучались в основному за ставками 20-25 % річних. Загальний обсяг пільгових кредитів наданих в 2007-2010 роках за якими одержані компенсації становили біля 5,4 млрд.грн. [8].

Проведений міжгалузевий аналіз засвідчує про істотне відставання кредитного забезпечення сільського господарства від загальнонаціонального рівня. За аналізований період відношення суми кредитів до створеного в країні ВВП постійно зростало.

За відсутності банківських кредитів лізинг виступає одним із основних інструментів фінансування АПК, особливо що стосується малих та середніх селянських господарств. За допомогою лізингового механізму вони мають змогу придбати нову техніку та обладнання для того, щоб їх господарства вийшли на новий рівень функціонування та отримували прибутки.

Таблиця 3

Фінансування видатків Мінагрополітики за рахунок коштів загального фонду державного бюджету за програмами підтримки розвитку підприємств АПК на 2011 рік, (тис. грн.)

Найменування видатків за програмною класифікацією	Затверджено на 2011 рік	Фактично профінансовано
Фактично виділено, всього	5191189	5191189
в тому числі розподілено:	5191189	5191189
на підтримку розвитку підприємств агропромислового комплексу	2963500	2963500
Фактично перераховано, всього	5191189	5191189
в т. ч. на підтримку розвитку підприємств АПК, всього	2963500	2963500
з них за основними програмами підтримки	2963500	2963500
3 програм підтримки розвитку підприємств АПК, в тому числі:	2963500	2963500
- селекція в тваринництві та птахівництві на підприємствах агропромислового комплексу	44100	44100
- заходи по боротьбі з шкідниками та хворобами с/г рослин	900	900
- селекція в рослинництві	29700	29700
- протиепізоотичні заходи та участь у Міжнародному епізоотичному бюро	102633	102633

Джерело: [8].

У світовій практиці лізингові послуги широко використовуються та є однією із форм капітальних інвестицій у виробництво. За даними Світового банку в європейських країнах через лізингові послуги підприємства здійснюють від 15% до 30% інвестицій в основні фонди.

Для забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку агроформувань потрібно в першу чергу удосконалити нормативно-правову базу, особливо у сфері забезпечення гарантій прав національних і іноземних інвесторів, стимулювати працю висококваліфікованих науковців, вирішити таке «наболівше» земельне питання, мінімізувати ризики в сільському господарстві. Згадані вище заходи сприятимуть створенню і реалізації інноваційних програм з відповідним їй фінансовим забезпеченням.

Головним фактором привабливості для іноземних інвесторів є земля, яка за якістю набагато краща за європейський ґрунт. Тобто, при застосуванні європейських технологій можна отримати максимальний ефект. Однак на даний час земля не є повноцінним товаром, так як ще зберігається мараторій на землю. Перетворення землі на товар змогло б забезпечити приплив іноземного капіталу.

Закономірністю банківського кредитування за лізинговими схемами є те, що кредитуються, як правило, високоліквідні об'єкти – придбання транспортних засобів (45%), сільськогосподарської техніки (31%); воно є середньостроковим фінансовим інструментом, із зростання питомої ваги короткострокових договорів (до 2 років); безпосереднє кредитування агроформувань займає лише 8%, а його обсяги не перевищують 10-12% попиту агроформувань на інвестиції за лізинговими технологіями.

Економічна суть лізингу полягає в передачі одною стороною (лізингодавцем) другій стороні (лізингоодержувачу) матеріальних цінностей в тимчасове користування з виплатою вартості послуг лізингоодержувача у відсотках за кредит.

За останні 10 років загальні втрати сільського господарства, пов'язані з нестачею та низьким технічним станом машин, становлять за витратами пального 10-12%, за недобором урожаю – більш як 30%, що оцінюють в 15-18 млрд. грн. За наближеними розрахунками, щорічні втрати зерна при збиранні урожаю становлять 8-10 млрд.грн. [9.].

Для лізингового ринку характерна ціла низка показників, таких як: кількість укладених договорів, обсяг укладених договорів, середня вартість діючої угоди та вартість діючих договорів, числові показники яких наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Показники лізингового ринку в Україні за 2008-2011рр.

Показник	Рік			
	2008	2009	2010	2011
Кількість укладених договорів, шт	9766	3007	5095	10906
Обсяг укладених договорів У вартісному вираженні, млрд. грн.	9,98	2,47	4,97	11,33
Середня вартість діючої угоди, млрд. грн.	1,02	1,65	1,56	1,74
Вартість діючих договорів, млрд. грн.	28,5	27,2	30,5	33,6

Лізинговий ринок протягом 2008-2011 рр. має тенденцію до зростання. Про спад інтересу до лізингу свідчить зменшення кількості лізингоотримувачів, з якими укладено лізингові угоди. Обсяг укладених договорів в 2009 році порівняно з 2008 роком зменшився на 7,51 млрд.грн., але він поступово зростає, що видно з показників 2010 року та даних за 2011рік.

Фахівці Світового банку, враховуючи знос основних засобів вітчизняних підприємств і потребу їх заміни, визначили потенційний попит на ринку лізингових послуг 12-50 млрд. дол. США, що в 100 разів перевищувало досягнутий рівень. За державними статистичними даними, необхідний обсяг інвестицій в основні засоби оцінюється в 455 млрд. грн.

Станом на 30.09.2011р. до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Держфінпослуг, внесено інформацію про 207 юридичні особи – лізингодавці та до державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 62 фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу [10].

Структура ринку лізингу за галузями суттєво не змінюється: за підсумками 2011 року найбільшими споживачами лізингових послуг є: транспортна галузь, сільське господарство, будівництво, сфера послуг.

Останнім часом спостерігається тенденція до зменшення частки довгострокових договорів лізингу з терміном дії більше 10 років: з 4,3% станом на 30.09.2010 р. до 2 % станом на 31.12.2011р. Вартість договорів фінансового лізингу строком більше 10 років зменшилась на 37,2% (з 1 245,5 млн. грн. до 781,7 млн. грн.); вартість договорів строком від 2 до 5 років збільшилась на 19% (з 12 479,4 млн. грн. до 14 852,2 млн. грн.); строком від 5 до 10 років збільшилась на 25,4% (з 13 214,2 млн. грн. до 16 574,2 млн. грн.) [10].

На ринку лізингових послуг є певні труднощі, оскільки переважна кількість національних лізингових компаній залежить від кредитних коштів банків, бо за рахунок власних коштів лізингодавці здатні покривати лише 10-15% своїх витрат. Компанії, які належать міжнародним фінансовим групам, можуть розраховувати на фінансову підтримку материнських структур. Найвпевненіше тримаються на ринку банківські установи, які завдяки лізинговим операціям не лише розширили перелік послуг, а й швидше та вигідніше здатні вирішувати проблему мобілізації коштів для закупівлі майна, яке передаватиметься в лізинг [11].

Для підтримки сільського господарства в 1997 р. було створено державний лізинговий фонд, який у 1999 р. було реорганізовано у державне лізингове підприємство "Украгролізинг", нині Національна аграрна компанія "Украгролізинг". За період 1998-2007 рр. за допомогою "Украгролізинг" було передано у фінансовий лізинг 18505 одиниць техніки, зокрема: 5822 тракторів, 959 зернозбиральних комбайнів, 9555 ґрунтообробної та посівної техніки. Компанія надає у фінансовий лізинг майно терміном від 3 до 7 років. При цьому лізингоотримувач сплачує 7% від невідшкодованої вартості об'єкта фінансового лізингу.

Світовий досвід показує, що стабільний розвиток сільського господарства потребує створення в країні ефективної системи фінансово-кредитного протекціонізму для цієї життєво необхідної галузі національної економіки.

Висновки з даного дослідження. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів включає: визначення потреби і пошук джерел коштів для формування фінансових ресурсів; оцінку вартості джерел коштів і можливості їх залучення; механізм формування власних фінансових ресурсів і позикових джерел коштів; обґрунтування оптимальної структури фінансових ресурсів; використання власних і позикових коштів для фінансування виробництва.

Структура фінансових ресурсів підприємства – це питома вага складових їх елементів у загальній сумі джерел коштів, що використовуються для здійснення фінансування господарської діяльності».

Оптимальною структурою фінансових ресурсів вважається таке співвідношення використовуваних власних і позикових коштів за якого забезпечується найефективніша пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто максимізується ринкова вартість підприємства.

Література

1. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні / А.А. Пересада. – К. : Лібра, 1998. – 392 с.
2. Бланк І.А. Основи фінансового менеджмента в 2-х томах. Т. 1. / І.А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – 592 с.
3. Черваньов Д.М. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України / Д.М. Черваньов, Л.І. Нейкова. – К. : Знання, 1999. – 514 с.
4. Жуков Е.Ф. Самофінансування при капіталізмі : теорія і практика / Е.Ф. Жуков. – М. : Фінанси і статистика, 1990. – 159 с.
5. Вороб'єв Ю.Н. Фінансовий капітал підприємств: теорія, практика, управління / Ю.Н. Вороб'єв. – Симферополь: Таврія, 2002. – 364 с.

6. Будкін В.С. Сучасні тенденції регіональних змін в міжнародній торгівлі / В.С. Будкін // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №1(55). – С. 104-110.
7. Варченко О.М. Удосконалення системи фінансово-економічних відносин у діяльності агропромислового виробництва в Україні / О.М. Варченко // Економіка і управління АПК. – 2009. – №6. – С. 23-32.
8. Офіційний сайт Мінагрополітики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua>
9. Березін О.В. Деякі аспекти стратегії і тактики формування національного продовольчого ринку України / О.В. Березін // Економіка АПК. – 2009. – №6. – С. 102-108.
10. Будкін В.С. Основні етапи та регіональні особливості залучення прямих інвестицій в економіку України / В.С. Будкін // Регіональна економіка. – 2009. – №2. – С. 59-66.
11. Богданко С. Наша мета – “Зерно-2015” / С. Богданко // Агро Перспектива. – 2009. – №2. – С. 40-45.

УДК 330.322.1:330.341.1

**Шевченко О.М.,
к.е.н. доцент кафедри економічної
теорії та регіональної економіки
Полтавський національний технічний
університет імені Ю. Кондратюка**

ВИНИКНЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ

Постановка проблеми. В умовах жорсткої міжнародної конкуренції та глобальної тенденції переходу на інноваційний шлях розвитку, створення стійкої економічної системи неможливе без формування дієвого інноваційного механізму. Рівень розвитку науки, техніки і технології – один з головних чинників, що визначають місце будь-якої країни у системі світового господарства. Важливим механізмом фінансової підтримки інноваційного розвитку національних економік виступає венчурний капітал. Досвід економічно розвинутих держав, в яких механізм венчурного фінансування вже давно апробований, підтверджує його дієвість щодо залучення грошових коштів у різні сфери і, особливо, в інноваційний бізнес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням теорії і практики венчурного капіталу як нетрадиційного джерела здійснення інноваційної діяльності присвячено чимало наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників, таких як: Ю. Аммосов, Л. Антонюк, Н. Дучинська, О. Головінов, І. Костенок, О. Красовська, І. Кузнецова, О. Лапко, О. Мертенс, М. Москвін, А. Нікконен, О. Охріменко, Н. Пікуліна, О. Плотнікова, А. Поручник, Н. Редіна, В. Чабан, А. Шевцов, З. Янченко та багато інших.

Дослідженню закордонного досвіду становлення і функціонування венчурного капіталу присвячені праці науковців О. Охріменка, Т. Цихан. Безпосередньо з'ясування сутності венчурного капіталу аналізується у публікаціях українських та російських науковців: О. Плотнікової, О. Красовської, Н. Дучинської. Роль венчурного капіталу у розвитку інноваційних процесів досліджують такі науковці як О. Головінов, О. Лапко, М. Москвін, А. Нікконен, І. Костенок, В. Чабан. Вітчизняні дослідники І. Кузнецова, О. Мертенс, А. Шевцов, З. Янченко у своїх працях здійснюють аналіз особливостей становлення, функціонування та проблем розвитку венчурного фінансування в Україні.

Віддаючи належне напрацюванням вітчизняних та зарубіжних дослідників, здійснених у галузі теорії, методології та організації венчурного капіталу, слід відзначити, що у цілому проблема виникнення та еволюції венчурного капіталу ще не достатньо розв'язана на теоретичному рівні і потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження наукових поглядів стосовно виникнення, еволюції економічної природи капіталу та його якісно особливої форми – венчурного капіталу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У своїх дослідженнях виходимо з того, що будь-які теорії можуть виконувати методологічну функцію, тобто слугувати основою аналізу виникнення об'єкта дослідження. З'ясовуючи еволюцію венчурного капіталу, важливо враховувати досягнення економічної науки з проблем зародження капіталу взагалі та його окремих функціональних форм.

Відомо, що мислителі античності і середньовіччя розглядали виникнення капіталу як економічного явища, пов'язаного, головним чином, з функціонуванням грошового (лихварського) капіталу.